

Examenul național de bacalaureat 2023

Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare

Varianta 6

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

A. Scrieți pe foaia de examen litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. Dacă procesul de demonstrare este valid, iar fundamentul este alcătuit integral din propoziții adevărate, atunci teza de demonstrat este:

- a. infirmată b. ambiguă c. sigur adevărată d. probabilă

2. Raționamentul „*Toți cei extravertiți sunt sociabili; prin urmare, unele persoane sociabile sunt extravertite.*” este:

- a. deductiv mediat, de tip silogism
b. deductiv imediat, de tip conversiune simplă
c. inductiv incomplet, de tip inducție prin simplă enumerare
d. deductiv imediat, de tip conversiune prin accident

3. Termenii *bibliotecă virtuală* și *bibliotecă* se află în raport de:

- a. ordonare b. identitate c. încrucișare d. contrarietate

4. În cadrul propoziției „*Toate realizările umane sunt perfectibile.*”:

- a. cuantorul este subînțeles
b. subiectul logic este reprezentat de termenul „realizări umane”
c. cuantorul este particular
d. predicatul logic este reprezentat de sintagma „sunt perfectibile”

5. O definiție este corectă dacă:

- a. definitul și definitorul se află în raport de încrucișare
b. definitul și definitorul se află în raport de ordonare
c. definitul și definitorul se află în raport de contrarietate
d. definitul și definitorul se află în raport de identitate

6. Din punct de vedere intensional, termenul „mașină de cusut” este:

- a. nevid, general, distributiv, precis c. nevid, singular, distributiv, vag
b. absolut, concret, pozitiv, compus d. relativ, concret, pozitiv, simplu

7. „Probabilitatea” și „caracterul amplificator” sunt caracteristici ale concluziei:

- a. unei inducții complete c. unei inducții incomplete
b. unui raționament deductiv mediat valid d. unui raționament deductiv imediat valid

8. Inducția completă este un raționament nedeductiv care presupune:

- a. o concluzie probabilă c. o clasă cu un număr infinit de obiecte
b. o concluzie incertă d. o concluzie cu caracter cert

9. Dacă termenului *problemă existențială* i se elimină însușirea *existențială*, atunci:

- a. intensiunea crește, iar extensiunea scade c. crește, atât intensiunea, cât și extensiunea
b. intensiunea scade, iar extensiunea crește d. scade, atât intensiunea, cât și extensiunea

10. Propoziția „*Toți oamenii își doresc o viață fericită.*” este:

- a. particulară afirmativă c. particulară negativă
b. universală negativă d. universală afirmativă

20 de puncte

B. Se dau termenii M, N, O, P și Q astfel încât termenii P și Q se află în raport de încrucișare; termenul M este subordonat termenului P, fiind totodată în raport de încrucișare cu termenul Q, dar de opoziție cu termenul N; termenul N este specie a termenului Q și se află în raport de încrucișare cu termenul P; termenul O este, simultan, în raport de încrucișare cu termenii P și Q, dar de opoziție cu ceilalți doi termeni.

1. Reprezentați, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, raporturile logice dintre cei cinci termeni. **2 puncte**
2. Stabiliți, pe baza raporturilor existente între termenii M, N, O, P, Q care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):
 - a) Toți Q sunt N.
 - b) Unii O nu sunt P.
 - c) Unii M sunt N.
 - d) Niciun N nu este M.
 - e) Unii P nu sunt M.
 - f) Unii Q sunt N.
 - g) Toți M sunt O.
 - h) Niciun O nu este N.

8 puncte

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Se dau următoarele propoziții:

1. *Toate articolele de filosofia limbajului sunt scrieri dificile.*
2. *Unele prăjituri nu sunt preparate cu ingrediente naturale.*
3. *Niciun fenomen meteorologic nu este eveniment inexplicabil.*
4. *Unele instrumente muzicale sunt viori de colecție.*

A. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, contradictoria propoziției 1, subcontrara propoziției 2, contrara propoziției 3 și supraalterna propoziției 4. **8 puncte**

B. Aplicați explicit operațiile de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 3, atât în limbaj formal, cât și în limbaj natural. **8 puncte**

C. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, obversa conversei contradictoriei propoziției 2, respectiv, conversa supraalternei propoziției 4. **6 puncte**

D. Doi elevi, X și Y, opinează astfel:

X: *Dacă toate meciurile de tenis sunt evenimente sportive, atunci toate evenimentele sportive sunt meciuri de tenis.*

Y: *Dacă unele piese de teatru nu sunt interesante, atunci unele piese de teatru sunt neinteresante.*

Pornind de la această situație:

- a. scrieți, în limbaj formal, opiniile celor doi elevi; **4 puncte**
- b. precizați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentelor formalizate; **2 puncte**
- c. explicați corectitudinea/incorectitudinea logică a raționamentului elevului X. **2 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A. Se dau următoarele două moduri silogistice: eao-1, aai-3.

1. Scrieți schema de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date și construiți, în limbaj natural, un silogism care să corespundă uneia dintre cele două scheme de inferență. **8 puncte**

2. Verificați explicit, prin metoda diagramelor Venn, validitatea fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, precizând totodată decizia la care ați ajuns. **6 puncte**

B. Construiți, atât în limbaj formal cât și în limbaj natural, un silogism valid prin care să justificați propoziția *“Unii adolescenți nu sunt înțeleși de către părinți”*. **6 puncte**

C. Se dă următorul silogism: *Se poate susține că nicio persoană dificilă nu este agreabilă, pe baza faptului că toți cei ațoateștiutori sunt persoane dificile, iar niciun ațoateștiutor nu este o persoană agreabilă.*

Pornind de la silogismul dat, stabiliți care dintre următoarele propoziții sunt adevărate și care sunt false (notați propozițiile adevărate cu litera **A**, iar propozițiile false cu litera **F**):

1. Termenul mediu este nedistribuit în ambele premise.
2. Subiectul logic al concluziei este reprezentat de termenul „persoană dificilă”.
3. Concluzia silogismului este o propoziție universală negativă.
4. Predicatul logic al concluziei este distribuit în concluzie, dar este nedistribuit în premisă.

4 puncte

D. Se dă următoarea definiție:

Muzica este medicamentul sufletului.

1. Menționați o regulă de corectitudine pe care o încalcă definiția dată. **2 puncte**
2. Precizați o altă regulă de corectitudine a definirii, diferită de regula identificată la punctul 1. și construiți o definiție care să o încalce, având ca definit termenul „muzică”. **4 puncte**

Examenul național de bacalaureat 2023
Proba E. d)

Logică, argumentare și comunicare
BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 6

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- Se punctează orice modalitate de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Nota finală se calculează prin împărțirea la zece a punctajului total acordat pentru lucrare.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

A. câte 2 puncte pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-c, 2-d, 3-a, 4-b, 5-d, 6-b, 7-c, 8-d, 9-b, 10-d

10x2p= 20 puncte

B.

1. reprezentarea corectă, prin metoda diagramelor Euler, pe o diagramă comună, a raporturilor logice dintre cei cinci termeni 2 puncte

2. câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel:

a-F, b-A, c-F, d-A, e-A, f-A, g-F, h-A

8x1p= 8 puncte

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

A. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a contradictoriei propoziției 1 (SoP), a subcontrarei propoziției 2 (SiP), a contrarei propoziției 3 (SaP) și a supraalternei propoziției 4 (SaP) 4x1p= 4 puncte

- câte 1 punct pentru construirea, în limbaj natural, a contradictoriei propoziției 1, a subcontrarei propoziției 2, a contrarei propoziției 3 și a supraalternei propoziției 4 4x1p= 4 puncte

B. - câte 1 punct pentru aplicarea explicită a operațiilor de conversiune și obversiune, pentru a deriva conversa și obversa corecte ale fiecăreia dintre propozițiile 1 și 3, în limbaj formal 2x2x1p= 4 puncte

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a conversei fiecăreia dintre propozițiile 1 și 3

2x1p= 2 puncte

- câte 1 punct pentru derivarea, în limbaj natural, a obversei fiecăreia dintre propozițiile 1 și 3

2x1p= 2 puncte

C. - câte 1 punct pentru construirea, în limbaj formal, a obversei conversei contradictoriei propoziției 2 (Po~S), respectiv, a conversei supraalternei propoziției 4 (PiS) 2x1p= 2 puncte

- câte 2 puncte pentru construirea, în limbaj natural, a obversei conversei contradictoriei propoziției 2, respectiv, a conversei supraalternei propoziției 4 2x2p= 4 puncte

D. a. câte 2 puncte pentru scrierea, în limbaj formal, a fiecăreia dintre opiniile celor doi elevi

(X: SaP→PaS, respectiv Y: SoP→Si~P) 2x2p= 4 puncte

b. câte 1 punct pentru precizarea corectitudinii/ incorectitudinii logice a fiecăreia dintre cele două raționamente formalizate (de exemplu, X:SaP→PaS, conversiune nevalidă/raționament incorect, Y:SoP→Si~P obversiune validă/raționament corect) 2x1p= 2 puncte

c. explicarea corectitudinii/ incorectitudinii logice a raționamentului elevului X (de exemplu, X: SaP→PaS conversiune nevalidă, se încalcă legea distribuirii termenilor, termenul P apare distribuit în concluzie, dar nu este distribuit în premisă) 2 puncte

Notă: În situația în care candidatul explică incorectitudinea logică a raționamentului elevului X prin precizarea doar a legii distribuirii termenilor, fără a indica modul în care a fost încălcată legea se acordă 1 punct din cele 2 posibile.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

A.

1. - câte 2 puncte pentru scrierea schemei de inferență corespunzătoare fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date, astfel:

MeP MaP

SaM MaS

SoP SiP

2x2p= **4 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a unui silogism care să corespundă oricăreia dintre cele două scheme de inferență **4 puncte**

2. - câte 2 puncte pentru reprezentarea grafică, prin intermediul diagramelor Venn, a fiecăruia dintre cele două moduri silogistice date **2x2p= 4 puncte**

- câte 1 punct pentru precizarea deciziei privind validitatea fiecărui mod silogistic reprezentat grafic: eao-1 - mod silogistic valid, aai-3 - mod silogistic valid **2x1p= 2 puncte**

Notă: Punctajul se acordă numai în situația în care decizia privind validitatea fiecărui mod silogistic rezultă din reprezentarea grafică a acestuia.

B.

- construirea, în limbaj formal, a silogismului valid care să justifice propoziția dată **3 puncte**

- construirea, în limbaj natural, a silogismului valid care să justifice propoziția dată **3 puncte**

C.

câte 1 punct pentru fiecare răspuns corect, astfel:

1-F, 2-A, 3-A, 4-F

4x1p= **4 puncte**

D.

1. menționarea oricărei reguli de corectitudine pe care o încalcă definiția dată **2 puncte**

2. - precizarea oricărei alte reguli de corectitudine a definirii, diferită de regula de la punctul 1.

2 puncte

- construirea definiției cerute, având ca definit termenul „muzică”

2 puncte